

NAVA CHAITANYA STUDY MATERIAL

- 1 -

PERSPECTIVES IN EDUCATION

Nava CHAITANYA STUDY MATERIAL

PERSPECTIVES IN EDUCATION

Useful for
DSC School Assistant
S.C.T
T.E.T

By

Chaitanya Kumar.S

Rama Krishna Nagar,

Chintalapudi, West Godavari District

Ph: 9441687174

And

Sri Sai R.K. Study Circle Team

Gantavari street, Chintalapudi

DSC., TET., DIET

APRJC, POLYTECHNIC

COACHING CENTRE

By S.Chaitanya Kumar., Rama Krishna Nagar, Chintalapudi, West Godavari, Ph 9441687174

By Chiatanya Kumar.S, Rama Krishna Nagar, Chintalapudi, W.G.Dt, Ph: 9441687174

మానవ హక్కులు

- హక్కులు అత్యంత సహజ సిద్ధమైనవి. సార్వజనీనమైనవి.
- మనిషి నిత్య అవసరాలే హక్కులు
- మనిషి మనిషిగా ఉండడానికి మనుగడ సాధించడానికి అవసరమైన హక్కులే (అవసరాలే) మానవ హక్కులు

చరిత్ర

- ప్రాథమికంగా మానవ హక్కులకు మూలాధారాలు మాగ్నాకార్తా, అమెరికన్ వార్ ఆఫ్ ఇండిపెండెన్స్, మరియు ఫ్రెంచ్ రివల్యూషన్ కాలంలో రూపుదిద్దుకున్న అంశాలే
- మానవ హక్కుల ఉద్వమం 1970 లో ప్రారంభం అయినది
- అంతర్జాతీయ రెడక్రాస్ సమితి స్థాపన, 1864 లేబర్ కోడ్ మరియు 1864 మొట్టమొదటి జెనీవా అంతర్జాతీయ సమావేశాలు మానవ హక్కుల చట్టాలకు పునాదులు ఏర్పరచాయి
- మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం అనంతరం జరిగిన వర్సెయిల్ ఒడంబడిక ద్వారా 1919 లో నానాజాతి సమితి ఏర్పడింది. ఈ సమితి లక్ష్యాలు
- నిరాయుధీకరణ, సామూహిక భద్రత ద్వారా యుద్ధ నివారణ, దేశాల మధ్య దీవాదాలను రాయబారం ద్వారా పరిష్కరించడం, ప్రపంచ సంక్షేమాన్ని అభివృద్ధి పరచడం
- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తరువాత, జరిగిన మారణ హోమం మళ్ళీ సంభవించకుండా అట్టుకట్ట వేయడానికి ఒక అంతర్జాతీయ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేసే ప్రయత్నాలు జరిగాయి
- దానితో 1945 అక్టోబరు 24 న ఐక్యరాజ్య సమితి ఆవిర్భవించింది

విశ్వ మానవ హక్కుల ప్రకటన

- ఐక్యరాజ్య సమితి ప్రకరణం 1(3) ప్రకారం ఆర్థిక సామాజిక సాంస్కృతిక లేదా మానవ స్వభావానికి సంబంధించిన అంతర్జాతీయ సమస్యలను పరిష్కరించడానికి అంతర్జాతీయ సహకారం అందించడం, మరియు మానవ హక్కుల పట్ల గౌరవాన్నికల్పించి ప్రోత్సహించడం మరియు జాతి, లింగ లేదా మతం ప్రాతిపదిక లేకుండా అందరికీ ప్రాథమిక స్వేచ్ఛను కల్పించడం
- 1948 డిసెంబరు 10 న ఐక్యరాజ్య సమితి యూనివర్సల్ డిక్లరేషన్ ఆఫ్ హ్యూమన్ రైట్స్ (విశ్వ మానవ హక్కుల ప్రకటన) UDHR ను ఆమోదించింది.

- మొత్తం 30 ఆర్టికల్స్ ద్వారా మానవ హక్కులను గుర్తించడం జరిగింది
- దీనిలో సివిల్ మరియు రాజకీయ హక్కులతో పాటు ఆర్థిక, సాంఘిక సాంస్కృతిక హక్కులకు కూడా రక్షణ కల్పించారు
- నిర్మాణం కోసం ఏర్పాటైన మానవ హక్కుల కమిషన్ తొలి అధ్యక్షులు ఎలెయనార్ రూజ్వెల్ట్

వివిధ అంశాల ఆమోదం అమలు

- జాతి తారతమ్య నిర్మూలన (CERD) 1966 లో స్వీకరించబడి 1969 నుంచి అమలులోకి
- స్త్రీల పట్ల వివక్ష నిర్మూలన (CEDAW) 1979 లో స్వీకరించబడి 1981 నుంచి అమలులోకి
- హింసకు వ్యతిరేఖంగా చట్టం (CAT) 1984 లో స్వీకరించబడి 1984 నుంచి అమలులోకి
- శిశు హక్కులపై సమావేశం (CRC) 1989 లో స్వీకరించబడి 1989 నుంచి అమలులోకి
- వికలాంగుల హక్కులపై సమావేశం (CRPD) 2006 లో స్వీకరించబడి 2008 నుంచి అమలులోకి
- వలస కార్మికులు, వారి కుటుంబ సభ్యుల హక్కుల పరిరక్షణ (ICRMW or MWC) 1990 లో స్వీకరించబడి 2003 నుంచి అమలులోకి వచ్చాయి
- ఐక్యరాజ్య సమితి సభ్యదేశాల పూర్తి మద్దతుతో 'డిక్లరేషన్ ఆఫ్ రైట్ టూ డెవలప్ మెంట్ 1986 లో ఆమోదం పొందింది
- తరువాత దీన్ని అన్ని దేశాలు 1993 వియాన్నాలో జరిగిన సభలో ఆమోదించాయి.
- దీనిని మానవ హక్కుల సమగ్ర కాంపోజిట్ హక్కుగా అభివర్ణించారు.

- డిశంబర్ 10 మానవ హక్కుల దినోత్సవం గా జరుపుకుంటున్నారు

జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్

- NHRC-National Human Rights Commission

- భారత దేశంలోని సాధారణ ప్రజలందరికీ సామాజిక న్యాయం అందించాలన్న ఆశయంతో ఏర్పడింది

- 1993 అక్టోబర్ 12 న ఏర్పడినది

- ప్రధానకార్యాలయం న్యూఢిల్లీ

- TPHRA – The Protection of Human Rights Act, 1993 నుంచి ఆవిర్భవించింది

- మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలకు వ్యతిరేఖంగా పోరాటాలు చేయడం, మానవ హక్కులను కాపాడడం దీని ముఖ్యవిధులు

మానవ హక్కులు - భారత రాజ్యాంగం

భారత రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన ప్రాథమిక హక్కులు

- ఆర్టికల్ - 14 శాసన దృష్టిలో సమానత్వం
- ఆర్టికల్ - 15 మత, జాతి, కుల, లింగ బేధ లేక జన్మస్థాన కారణాలను బట్టి వివక్షత చూపుటపై నిషేధం
- ఆర్టికల్ - 16 ప్రభుత్వ ఉద్యోగం విషయంలో పౌరులందరికీ సమాన అవకాశాలు
- ఆర్టికల్ - 17 అన్యత్వత రద్దు
- ఆర్టికల్ - 18 భారత ప్రభుత్వం దేశ పౌరులు కాని వారికి ఎలాంటి బిరుదులు ఇవ్వరాదు.
- ఆర్టికల్ - 19 వాక్ స్వాతంత్ర్యము, భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ
- ఆర్టికల్ - 20 అపరాధములకై నేర స్థాపన విషయంలో రక్షణ
- ఆర్టికల్ - 21 ప్రాణమునకు మరియు వ్యక్తిగత స్వాతంత్ర్యమునకు రక్షణ
- ఆర్టికల్ - 21 ఎ విద్యా హక్కు
- ఆర్టికల్ - 22 అరెస్టు మరియు నిర్బంధం నుంచి రక్షణ
- ఆర్టికల్ - 23 మనుష్యుల క్రయ విక్రయములు, ప్రతిఫల శూన్యంగా పనిచేయించుటకై నిషేధం
- ఆర్టికల్ - 24 ఫ్యాక్టరీలలో పిల్లలను ఉద్యోగులుగా నియమించుటలో నిషేధం
- ఆర్టికల్ - 25 మత స్వాతంత్ర్యమునకు గల హక్కు (మతం తీసుకోవడం లో హక్కు)
- ఆర్టికల్ - 26 మత వ్యవహార నిర్వహణకు స్వాతంత్రం (మత కార్యక్రమాలు చేయడంలో హక్కు)
- ఆర్టికల్ - 27 మత ప్రోత్సాహమునకు పన్నులు చెల్లించునకు హక్కు
- ఆర్టికల్ - 28 విద్యాసంస్థలలో మత బోధన, మతారాధనకు హాజరగుటకు హక్కు
- ఆర్టికల్ - 29 అల్ప సంఖ్యాక వర్గపు పరిరక్షణ
- ఆర్టికల్ - 30 విద్యా సంస్థల స్థాపన నిర్వహణ కు అల్పసంఖ్యాకులకు గల హక్కు
- ఆర్టికల్ - 31 ఆస్తిహక్కు (20.06.1979 నుంచి 44వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం 1978 ద్వారా రద్దు చేయబడినది)
- ఆర్టికల్ - 39 ప్రభుత్వ విధాన సూత్రాలు, సమాన న్యాయములు
- ఆర్టికల్ - 40 గ్రామ పంచాయితీల ఏర్పాటు
- ఆర్టికల్ - 41 పనికి, విద్యకు, కొన్ని సందర్భాలలో సార్వజనీక సహాయం పొందుటకు
- ఆర్టికల్ - 42 పని విషయంలో న్యాయ, మానవోచిత పరిస్థితుల కల్పన, ప్రసూతి సహాయ సౌకర్యాలు ఏర్పాటు
- ఆర్టికల్ - 43 కార్మికులకు జీవన భృతి, పరిశ్రమల నిర్వహణలో కార్మికులు పాల్గొనుట
- ఆర్టికల్ - 44 పౌరులందరికీ ఉమ్మడి పౌరస్వ్యతి
- ఆర్టికల్ - 45 6 - 14 సం. లోపు పిల్లలందరికీ రక్షణ మరియు విద్యా బోధన సమకూర్చుట
- ఆర్టికల్ - 46 షెడ్యూలు కులాలు, తెగలు మరియు వెనుకబడిన వర్గాల విద్యా విషయక ఆర్థిక ప్రయోజనాలను పెంపొందించడం
- ఆర్టికల్ - 47 పౌష్టికాహారం మరియు జీవనప్రమాణాల స్థాయిలను పెంచడం మరియు ప్రజారోగ్యం మెరుగుపరచడం ప్రభుత్వకర్తవ్యం

విద్యాహక్కు చట్టం - 2009

అందరికీ విద్య

- పిల్లలందరికీ విద్య అందించడం అందరి బాధ్యత
- భారత రాజ్యాంగం ఆర్టికల్ 45 ప్రకారం 6 నుంచి 14 సంవత్సరాల వయస్సు వరకూ పిల్లలందరికీ ఉచిత నిర్ణయ విద్యను అందించవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికే, సమాజానికే, తల్లిదండ్రులకు ఉంది.
- 86వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం 2002 ప్రకారం ఆర్టికల్ 21 ఎ విద్య ఒక ప్రాథమిక హక్కు
- 2005 సం. లో దీనిని బలపరుస్తూ 93 వ రాజ్యాంగ సవరణలో 15 వ అధికరణంలో ప్రాథమిక హక్కులు అందులోని విద్యా హక్కును జాతి, మత, కుల, లింగ, ప్రాంతీయ విభేదాలు లేకుండా అమలు చేయాలని సూచించారు.
- ఆర్టికల్ 51 ఎ ప్రకారం దేశంలోని ప్రతి తల్లి/తండ్రి/సంరక్షకుడు తమ పిల్లలకు 6 నుంచి 14 సం. వరకూ ప్రాథమిక విద్యా అవకాశాలు కల్పించడం ఒక విధి.
- నిజానికి రాజ్యాంగం రూపకర్తలు రాజ్యాంగం అమలులోకి వచ్చిన 10 సం. లోపుగా జేశవ్యాప్తంగా 6-14 సం. లోపు పిల్లలకు ఉచిత నిర్ణయ విద్యను అందించాలని ఆకాంక్షించినప్పటికీ ఇది 2010 నాటికి అమలులోకి వచ్చింది.

విద్యాహక్కు చట్టం - 2009

- ఉచిత నిర్ణయ ప్రాథమిక విద్యాహక్కు చట్టం - 2009 గా వ్యవహరిస్తున్నారు
- (RTE – Right To Education Act 2009)
- 2009 జూలై 20 వ తేదీన పార్లమెంటు ఉభయ సభలు విద్యా హక్కు బిల్లును ఆమోదించాయి
- 2009 ఆగస్టు 26 న రాష్ట్రపతి ఆమోదం పొందినది
- 2010 ఏప్రిల్ 1 నుంచి అమలులోకి వచ్చింది.
- విద్యా హక్కు చట్టం జమ్మూ కాశ్మీరు తప్ప దేశంలో మిగిలిన అన్ని రాష్ట్రాలలో అమలు
- ప్రస్తుతం దేశంలో 6 నుంచి 14 సం. మధ్య పిల్లలు 22 కోట్ల మంది ఉన్నారు ఒక అంచనా
- వారిలో దాదాపు 4.6% అంటే 92 లక్షల మంది అసలు బడి ముఖం చూడని వారు ఉన్నారు.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని లక్షన్నర మంది బాలలు ఈ చట్టం పరిధిలోకి వస్తారు. కాని అనధికారిక లెక్కల ప్రకారం దాదాపు 3 లక్షలకు పైగా బడి బయటే ఉన్నారు ఒక అంచనా.
- 6 నుంచి 14 సం. గల బాల బాలికలకు అందరికీ ఉచిత నిర్ణయ ప్రాథమిక విద్య అందించాలి.
- విద్యాహక్కు చట్టం అమలు కోసం దాదాపు ఏటా 12,000 కోట్లు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా

విద్యాహక్కు బిల్లు లక్ష్యాలు

- పది విస్తృత లక్ష్యాలు కలవు

  1. చిన్నారులకు ఉచిత నిర్ణయ విద్య
  2. విద్యనందించడంలో రాష్ట్రాలను బాధ్యులుగా చేయడం
  3. రాజ్యాంగానికి తగినట్లుగా సెలబ్స్ రూపకల్పన చేయడం
  4. నాణ్యమైన విద్య అందించడం
  5. టీచర్లను బాధ్యులుగా చేయడం
  6. సామాజిక బాధ్యతపై దృష్టి పెట్టడం
  7. అడ్మిషన్ విషయంలో పాలనాపరమైన చిక్కులు లేకుండా చేయడం
  8. అడ్మిషన్ సమయంలో క్యాపిటిషన్ ఫీజును రద్దుచేయడం
  9. చిన్నారులు, తల్లిదండ్రులు స్ట్రీనింగ్ కు హాజరు కాకుండా చేయడం
  10. రాష్ట్రాలు మూడేళ్లలో నైబర్ హుడ్ పాఠశాలల గుర్తింపు

బాధ్యతలు

- పాఠశాలల ఏర్పాటు, భవనాలు, బోధనా సిబ్బంది, బోధనా పరికరాలు వంటి మౌలిక సదుపాయాల కల్పన ప్రభుత్వం బాధ్యత

- ప్రతి బాలుడు లేదా బాలిక బడిలో చేరి సక్రమంగా హాజరవుతూ ఎలిమెంటరీ విద్యను పూర్తి చేసేలా చూడాలి
- బాధ్యత ప్రభుత్వానిది మరియు ప్రభుత్వ సిబ్బందిది
- తమ బిడ్డ లేదా తమ సంరక్షణలో ఉన్న బాలుడు/బాలికను పరిసర ప్రాంతంలోని పాఠశాలలో చేర్పించాల్సిన బాధ్యత తల్లి/తండ్రి లేదా సంరక్షకునిది
- బడి ముఖం చూడని పిల్లలను బడిలో చేర్పాల్సిన బాధ్యత ఇటు తల్లిదండ్రులపై, అటు స్థానిక ప్రభుత్వ సంస్థలు తీసుకోవాలి.

ప్రభుత్వ బాధ్యతలు - పాఠశాలల ఏర్పాటు

- జనావాసానికి ఒక కి.మీ పరిధిలో ఒక ప్రాథమిక పాఠశాల ఉండాలి
- జనావాసానికి ప్రతి 3 కి.మీ పరిధిలో ఉన్నత పాఠశాల ఏర్పాటు చేయాలి.
- పాఠశాల ఏర్పాటు చేయలేనిచోట పిల్లలను తీసుకువెళ్లేందుకు కనీస రవాణా, వసతి సౌకర్యాల్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉచితంగా ఏర్పాటుచేయాలి
- ఏర్పాటుకు ప్రభుత్వానికి ఉన్న గడువు చట్టం అమలులోకి వచ్చిన నాటి నుంచి 3 సంవత్సరాలు
- పిల్లలకు పుస్తకాలు, రాతసామగ్రి, యూనిఫాం, తదితరాలను ఉచితంగా అందించాలి

ప్రభుత్వ బాధ్యతలు - అమలు కమిటీల ఏర్పాటు

- ప్రాథమిక విద్యా రంగంలో జాతీయ ప్రాథమిక విద్యా కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేయాలి.
- ఈ కమిషన్ ను రాష్ట్రపతి ఏర్పాటు చేస్తారు.
- దీనిలో సభ్యులను ప్రధానమంత్రి, లోక్ సభ స్పీకర్, కేంద్ర మానవ వనరుల శాఖా మంత్రి, ప్రతిష్టా నాయకులతో కూడిన కమిటీ నియమిస్తుంది.
- విద్యా హక్కుల పరిరక్షణకు, చట్టం అమలుకోసం రాష్ట్రస్థాయి కమిషన్ ఏర్పాటుచేయాలి.
- చట్టం అమలు కార్యక్రమాల నిర్వహణకోసం సర్వశిక్షా అటానస్ ప్రాజెక్ట్ డైరెక్టర్, పాఠశాల విద్యా డైరెక్టర్, రాష్ట్ర విద్యా శిక్షణ, పరిశోధన మండలి డైరెక్టర్ తదితరులతో రాష్ట్రస్థాయి కమిటీ ఏర్పాటుచేయాలి.
- రాష్ట్రస్థాయి, జిల్లా స్థాయి, బ్లాక్ స్థాయిలలో ట్రైబ్యూనళ్లు ఏర్పాటు చేయాలి. ఇవి ఉపాధ్యాయుల సమస్యల పరిష్కారానికి అవసరం అయిన యంత్రాంగాన్ని రూపొందించి అమలు చేస్తాయి.
- విద్యా హక్కు చట్టం అమలును పర్యవేక్షించి, విషయవంతంగా అమలు అయ్యేలా చూసే బాధ్యతను 'జాతీయ బాలల హక్కుల పరిరక్షణ సంస్థ (NCPCR)' తీసుకుంటుంది.
- దీనికోసం అది ఒక ప్రత్యేక విభాగాన్ని, ఫిర్యాదుల ప్రత్యేక హెల్ప్ లైన్ లను ఏర్పాటు చేస్తుంది.

పాఠశాలకు నిబంధనలు

- పాఠశాలలు ఎలాంటి ప్రవేశ పరీక్ష నిర్వహించరాదు
- క్యాపిటిషన్ రుసుము వసూలు చేయరాదు. ఒక వేళ వసూలు చేస్తే దానికి 10 రెట్లు జరిమానా తో పాటు శిక్ష
- వయస్సు నిర్ధారణ చేయలేదన్న కారణంగా ఏ బాలుడు/బాలిక ప్రవేశాన్ని తిరస్కరించరాదు
- పాఠశాలలో చేరిన పిల్లలను అదే తరగతిలో కొనసాగించడం, బడినుంచి తీసివేయడం నిషేధం
- ఎయిడెడ్ పాఠశాలలు, అన్ ఎయిడెడ్ పాఠశాలలు తమ బడిలో పిల్లల్లో కనీసం 25% తరగటుండా 1వ తరగతిలో పేద పిల్లలను చేర్చుకుని ఉచితంగా విద్య అందించాలి. దీనికయ్యే ఖర్చు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చెల్లిస్తుంది.
- నిబంధిత అధికృత సంస్థ నుంచి గుర్తింపు ధృవీకరణ పత్రం లేకుండా బడి ప్రారంభించరాదు
- ప్రస్తుతం నడుస్తున్న సంస్థ పూర్తి స్థాయి అనుమతులను పొందడానికి ఇచ్చిన గడువు 3 సం.
- సరైన ప్రామాణికాలు లేకుండా బడి నడిపితే గుర్తింపు రద్దు
- గుర్తింపు రద్దు తర్వాత కూడా బడి నడిపితే లక్ష వరకూ జరిమానా. ఇంకా కొనసాగితే తరువాత రోజులకు రోజుకు పదివేల చొప్పున జరిమానా

పాఠశాల మానెజ్మెంట్ కమిటీ

- తల్లిదండ్రులు లేదా సంరక్షకులు, ఉపాధ్యాయులతో పాఠశాల యాజమాన్య సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి (ప్రైవేటు అన్ ఎయిడెడ్ పాఠశాలలకు మినహాయింపు)

- ఈ కమిటీ ఏర్పాటులో 75% విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు, 25% మంది ఉపాధ్యాయులు, స్థానిక ప్రతినిధులు, విద్యావేత్తలు ఉండాలి.
- పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీ పాఠశాల అభివృద్ధి ప్రణాళిక తయారు చేయడం, నిధుల వినియోగాన్ని పర్యవేక్షించడం, పాఠశాల పనితీరును సమీక్షించడం చేస్తుంది.
- ప్రతి రెండు సంవత్సరాలకు ఒకసారి దీన్ని పునర్వ్యవస్థీకరించాలి.

ఉపాధ్యాయుల నియామకం

- ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థి నిష్పత్తి 1:30
- నిర్దాలించిన కనీస అర్హతలు ఉన్న వారిని ఉపాధ్యాయులుగా నియమించాలి
- ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య

1 నుంచి 5 వ తరగతి వరకూ బోధించడానికి

60 మంది పిల్లల వరకూ ఒక్కరు

61 నుంచి 90 మంది పిల్లల వరకూ ముగ్గురు

91 నుంచి 120 మంది విద్యార్థుల వరకూ నలుగురు

121 నుంచి 200 వరకూ ఐదుగురు ఉపాధ్యాయులు ఉండాలి

150 కంటే ఎక్కువ పిల్లలు ఉన్న పాఠశాలలో ఐదుగురు ఉపాధ్యాయులతోపాటు ప్రధానోపాధ్యాయుడు

200 మంది కంటే ఎక్కువ పిల్లలు ఉంటే ప్రధానోపాధ్యాయునితోపాటు 1:40 నిష్పత్తిలో ఉపాధ్యాయులు

6 నుంచి 8 వ తరగతి వరకూ బోధించడానికి

ప్రతి తరగతికి ఒక ఉపాధ్యాయుడు

అందులో సైన్సు మరియు లెక్కలుకు ఒక ఉపాధ్యాయుడు

సాంఘిక శాస్త్రానికి ఒక ఉపాధ్యాయుడు

భాషను బోధించడానికి ఒక ఉపాధ్యాయుడు ఉండాలి

తరగతిలో పిల్లల సంఖ్య 35 కు మించితే అదనంగా ఒక ఉపాధ్యాయుడిని ఇవ్వడం జరుగుతుంది

పిల్లల సంఖ్య 100 కు మించి ఉంటే పూర్తికాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు ఉండాలి

చిత్రకళ, ఆరోగ్య వ్యాయామ విద్య, వృత్తి విద్యలు బోధించడానికి తాత్కాలిక బోధకులను నియమించుకోవాలి

- శిక్షణలేని టీచర్లు కనీసం 5 సం. లోపు శిక్షణను పూర్తిచేసుకోవాలి.

- ఉపాధ్యాయుడి విధులు సమయ పాలన పాటించడం, సకాలంలో పాఠ్యాంశాలను బోధించడం, పిల్లల సామర్థ్యాన్ని బట్టి అంచనావేసి అదనపు బోధన నిర్వహించడం తల్లిదండ్రులతో సమావేశాలు నిర్వహణ, పిల్లల ప్రగతిని గురించి తల్లిదండ్రులకు సమాచారం ఇవ్వడం

- ఏ ఉపాధ్యాయుడు పైవేటు ట్యూషన్లు పైవేటు బోధనా పనులను చేపట్టకూడదు

భౌతిక సదుపాయాలు

- ప్రతి టీచరుకు ఒక తరగతి గది, ప్రధానోపాధ్యాయుల గది, వంట గది ఉండాలి
- మంచినీటి సౌకర్యం, బాల బాలికలకు వేరుగా మరుగుదొడ్లు, ఆటస్థలం, ప్రహారీ లేదా కంచె, గ్రంథాలయం
- బోధనా పరికరాలు క్రీడా సామగ్రి ఉండాలి.
- ఎలిమెంటరీ విద్య పూర్తి అయ్యే వరకూ పిల్లలు ఎలాంటి బోర్డు పరీక్షకు హాజరు కావాల్సిన అవసరం లేదు
- ఉపాధ్యాయులను జనాభాగణన, వైపరీత్య సహాయ విధులు, ఎన్నికలకు సంబంధించిన విధులను మినహాయించి ఇతర విద్యేతర పనులకు కేటాయించరాదు

విద్యాహక్కు చట్టం అమలు బాధ్యత

- విద్యాహక్కు చట్టం పర్యవేక్షణ బాధ్యతను కేంద్ర ప్రభుత్వం రాజీవ్ విద్యా మిషన్ కు అప్పగించింది.
- దీనికోసం 2010 తో ముగియనున్న రాజీవ్ విద్యా మిషన్ గడువును మరో రెండు సం. పొడిగించింది.
- ప్రాథమిక విద్యావ్యవస్థను బలోపేతం చేయడంకోసం రాజీవ్ విద్యా మిషన్ ను సర్వశిక్షా అభియాన్ పేరుతో ప్రభుత్వం 2001-02 లో ప్రారంభించింది.

విద్యా హక్కు చట్టం అమలుకు నిధులు

- విద్యా హక్కు చట్టం అమలు కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం 65 శాతం నిధులు భరించనుంది
- మిగిలిన 35 శాతం నిధులను రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు భరించాల్సి ఉంటుంది.
- ఈ నిధుల విభజన వచ్చే 5 సంవత్సరాల వరకూ వర్తించనున్నది.

అంతర్జాతీయంగా విద్యా హక్కు చట్టం అమలు పరిస్థితులు

- ప్రపంచ వ్యాప్తంగా దాదాపు 135 దేశాలలో విద్యా హక్కు చట్టం అమలు చేస్తున్నారు.
- నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యను ఉచితంగా మాత్రం కేవలం 13 దేశాలలో మాత్రమే అమలు చేస్తున్నారు.
- విద్యాహక్కు చట్టం అమలు తీరుపై ఐక్యరాజ్యసమితి యునెస్కో విభాగం ఎడ్యుకేషన్ ఫర్ ఆల్ గ్లోబల్ మానిటరింగ్ రిపోర్టు-2010 విడుదల చేసింది.
- విద్యా హక్కు చట్టం అమలులో బాలలకు 15 సం. పాటు విద్యను ఉచితంగా (6 నుంచి 21 సం. వరకూ) అందించే చిట్ దేశం ప్రథమ స్థానంలో నిలిచింది.
- బ్రెజిల్, న్యూజిలాండ్ దేశాలలో పిల్లలకు 11 సం. పాటు ఉచిత నిర్బంధ విద్యను అందిస్తున్నారు.

సమాచార హక్కు చట్టం 2005

- సమాచార హక్కు చట్టం అక్టోబర్ 12, 2005 నుంచి దేశవ్యాప్తంగా అమలులోకి వచ్చింది.
- సమాచార హక్కు చట్టం అక్టోబర్ 13, 2005 నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అమలులోకి వచ్చింది.
- 19 వ రాజ్యాంగ నిబంధన క్రింద ప్రాథమిక హక్కులలో సమాచార హక్కును కూడా చేర్చారు.
- సమాచార హక్కు చట్టం 1923 నాటి అధికార రహస్యాల చట్టం (అఫీషియల్ సీక్రెట్స్ ఆక్ట్ 1923) స్థానంలో అమలులోకి వచ్చింది.
- సమాచార హక్కు చట్టం అమలులోకి రావడానికి కృషి చేసిన చారిత్రాత్మక ముఖ్యులు మాజీ ఐఎయస్ అధికారి రామన్ మెగసెసె అవార్డు గ్రహీత శ్రీ అరుణ్ రాయ్, మరియు సెనెట్ పాండే.
- ఇది జమ్మూ కాశ్మీర్ మినహా దేశం అంతటా వర్తిస్తుంది.
- సమాచార హక్కు చట్టం అమలులోకి రావడానికి ముందే తొమ్మిది రాష్ట్రాలు 1997-2003 మధ్య తమ స్థాయిలో ఈ చట్టాన్ని అమలు చేసుకుంటున్నాయి
- తమిళనాడు, రాజస్థాన్, గోవా, కర్ణాటక, మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ్, అస్సాం, జమ్మూ కాశ్మీర్, ఢిల్లీలు.

అమలుకోసం ఏర్పాటుచేసిన యంత్రాంగం

- కేంద్ర సమాచార కమిషన్ (సెక్షన్ 12, 13)
- రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ (సెక్షన్ 15, 16)
- అన్ని పరిపాలన విభాగాలు, లేదా చట్టం క్రింద కోరే సమాచారాన్ని ప్రజలకు అందించే కార్యాలయాలలో పనిచేసే అధికారులను ప్రభుత్వ పౌర సమాచార శాఖ అధికారులుగా వ్యవహరిస్తారు.

సమాచారం అంటే

- మొత్తం 17 రకాల సమాచారాలను పొందడానికి ఈ చట్టం అవకాశం కల్పిస్తున్నది.
- సమాచారం అనగా దస్తావేజులు, మెమోలు ఇ-మెయిల్స్, అభిప్రాయాలు, సలహాలు, పత్రికా ప్రకటనలు, సర్క్యులర్స్ ఉత్తర్వులు, కాంట్రాక్టులు, నివేదికలు, పత్రాలు, నమూనాలు, ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలో ఉండే దత్తాంశాలు
- సమాచారం కాగితం రూపంలోకాని లేదా ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలో గాని ఉండవచ్చు

సమాచారం హక్కు పరిధిలోకి రానిది

- పైవేటు సంస్థలకు చెందిన సమాచారం, ఫైలు వివరాలు
- కేంద్ర రహస్య సమాచారం, భద్రతా సంస్థలు
- ఉదాహరణకు రెవెన్యూ ఇంటిలిజెన్స్ డైరెక్టరీ, సెంట్రల్ ఎకనామిక్స్ ఇంటిలిజెన్స్ బ్యూరో, ఎన్ఫోర్స్ మెంట్ డైరెక్టరీ, మాదక ద్రవ్యాల నియంత్రణ కార్య కేంద్రం, ఏవియేషన్ లీసెన్స్ సెంటర్, ప్రత్యేక సరిహద్దు దళం, సరిహద్దు భద్రతా దళం, కేంద్ర ప్రత్యేక భద్రతా దళం, ప్రత్యేక సేవా కార్యకేంద్రం, కేంద్ర రహస్య సమాచార సంచాలక కార్యాలయం (సిఐడి), అండమాన్

9. వాక్ స్వాతంత్ర్యము, భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ కల్పించే ఆర్టికల్
1. ఆర్టికల్ 20   2. ఆర్టికల్ 19   3. ఆర్టికల్ 17   4. ఆర్టికల్ 15
10. అస్పృశ్యత రద్దు
1. ఆర్టికల్ 20   2. ఆర్టికల్ 19   3. ఆర్టికల్ 17   4. ఆర్టికల్ 15
11. అంతర్జాతీయ బాలల హక్కుల ఒప్పందాన్ని రూపొందించినది.
- 1.బాలల హక్కుల కమిషన్   2.జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్
3.భారత రాజ్యాంగం   4.వక్తరాజ్యసమితి మానవ హక్కుల కమిషన్
12. భారత రాజ్యాంగ భావన ప్రకారం బాలలు అంటే వయస్సు ---- సం. లోపువారు
1. 10   2. 11   3. 14   4. 18
13. దోపిడీకి వ్యతిరేఖంగా హక్కు
- 1.ఆర్టికల్ 14-17   2.ఆర్టికల్ 19-22   3.ఆర్టికల్ 25   4.ఆర్టికల్ 29
14. స్వాతంత్ర్యానికి హక్కు
- 1.ఆర్టికల్ 14-17   2.ఆర్టికల్ 19-22   3.ఆర్టికల్ 25   4.ఆర్టికల్ 29
15. బాలల హక్కుల ప్రధాన సంరక్షకులు
- 1.గ్రామ పంచాయితీ   2.మానవ హక్కుల కమిషన్   3.బాలల హక్కుల కమిషన్   4.విద్యకాదు
16. బాల కార్మిక నిర్మూలన చట్టం
1. 1992   2. 1993   3. 1986   4. 1996
17. జె జె చట్టం --- సం. లోపు బాలల సంరక్షణ, ఆదరణ అందించే చట్టం
1. 10   2. 11   3. 14   4. 18
18. విద్యా హక్కు చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తేదీ
1. 2009 ఆగస్ట్ 26   2. 2009 నవంబరు 20   3. 2010 ఏప్రిల్ 1   4. 2011 ఏప్రిల్ 1
19. విద్యాహక్కు చట్టం వర్తించని రాష్ట్రం
- 1.న్యూఢిల్లీ   2.మిజోరాం   3.నాగాలాండ్   4.జమ్మూకాశ్మీర్
20. 6-14 సం. మధ్య వారిలో బడిముఖం ఎరుగనివారు -- అని అంచనా
1. 22 కోట్లు   2. 92 కోట్లు   3. 92 లక్షలు   4. 22 లక్షలు
21. ప్రాథమిక పాఠశాల ఏర్పాటు చేయడానికి పరిధి
1. 1 కి.మీ   2. 2 కి.మీ   3. 3 కి.మీ   4. 4 కి.మీ
22. విద్యా హక్కు చట్టం కోసం ఏర్పాటు చేయవలసిన కమిటీలో సభ్యులు
- 1.సర్వశిక్షా అభియాన్ డైరెక్టర్   2.పాఠశాల విద్యా డైరెక్టర్
3.రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధనా మండలి డైరెక్టర్   4.ఫైవారందరూ
23. విద్యార్థిని తప్పనిసరిగా బడికి పంపాల్సిన బాధ్యత తల్లిదండ్రులది అని ఏ ఆర్టికల్ తెలియచేస్తున్నది
1. 45   2. 21   3. 21 ఎ   4. 51 ఎ
24. రాష్ట్ర, జిల్లా, బ్లాక్ స్థాయిలలో ఏర్పాటు చేసే ట్రీబ్యూనళ్ళు వీరి సమస్యల పరిష్కారానికి అవసరం అయిన యంత్రాంగాన్ని రూపొందిస్తాయి
- 1.విద్యార్థులు   2.ఉపాధ్యాయులు   3.ప్రధానోపాధ్యాయులు   4.తల్లిదండ్రులు
25. విద్యాహక్కు చట్టం కోసం ఒక ప్రత్యేక హెల్ప్లైన్ ను ఏర్పాటు చేయనున్నది.
- 1.NCERT   2.NHRC   3.NCPCR   4.NCCR
26. ఈ క్రింది పాఠశాలల్లో కనీసం 25% మంది పేద పిల్లలకు ఉచితంగా విద్యాఅవకాశాలు కల్పించాలి
- 1.ఎయిడెడ్   2.అన్ఎయిడెడ్   3.ఫై రెండూ   4.నవోదయ
27. సరైన ప్రామాణికాలు లేకుండా బడి నడిపితే విధించే మొదటి శిక్ష
- 1.లక్ష జరిమానా   2.రోజుకు పదివేలు జరిమానా

- 3.గుర్తింపు రద్దు
4.జైలు శిక్ష
28. క్రిందివానిలో విద్యాహక్కు చట్టం పరిభిలోని అంశం కానిది
1.పాఠశాలలు ఎలాంటి పరీక్షలు నిర్వహించరాదు
2.క్యాపిటేషన్ రుసుమును వసూలు చేయరాదు
3.అనుమతి లేనిదే పాఠశాల ప్రారంభించరాదు
4.ప్రస్తుతం ఉన్న పాఠశాలలకు పూర్తి స్థాయి అనుమతి పొందడానికి ఇచ్చిన సమయం 3 సం.
29. పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీ విధి
1.పాఠశాల అభివృద్ధి ప్రణాళిక తయారుచేయడం
2.నిధుల వినియోగాన్ని పర్యవేక్షించడం
3.పాఠశాల పనితీరును సమీక్షించడం
4.ఫైవన్నీ
30. 1 నుంచి 5 వ తరగతి వరకూ బోధించే పాఠశాలలో విద్యార్థి ఉపాధ్యాయుల నిష్పత్తి
1. 1:30
2. 30:1
3. 1:50
4. 40:1
31. ఒక పాఠశాలలో 103 మంది విద్యార్థులు ఉన్నారు. ఆ పాఠశాల నిర్వహణకు అవసరం అయిన ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య, విద్యాహక్కు చట్టం ప్రకారం
1. 4
2. 3
3. 5
4. 6
32. ప్రతి పాఠశాలలో ఉండాలని ప్రాథమిక అవసరం కానిది
1.మంచినీటి సౌకర్యం
2.మరుగుదొడ్డు
3.డ్రాయింగ్ రూం
4.ప్రహారీ లేక కంచె
33. పాక్షిక కాలబోధకులను కిన్ని బోధించడానికి నియమించుకోవచ్చు
1.సాంఘిక శాస్త్రం
2.గణితము
3.భాష
4.వ్యాయామ విద్య
34. శిక్షణ లేని టీచర్లు శిక్షణ పొందడానికి విద్యా హక్కు చట్టం ఇచ్చిన వ్యవధి
1. 2 సం.
2. 3 సం.
3. 4 సం.
4. 5 సం.
35. ఉపాధ్యాయులను ఈ క్రింది విధులకు కేటాయించరాదు
1.జనగణన
2.వైపరీత్య సహాయ విధులు
3.ఇతర డిపార్ట్‌మెంట్‌లలో డిప్యూటీషన్‌లు
4.ఎన్నికల విధులు
36. మానవ హక్కుల చట్టాలకు పునాదుల్ని ఏర్పరచిన మొట్టమొదటి జెనీవా అంతర్జాతీయ సమావేశం జరిగిన సంవత్సరం
1. 1974
2. 1964
3. 1874
4. 1864
37. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం, రెండవ ప్రపంచ యుద్ధాల తరువాత ఏర్పడిన శాంతి స్థాపన సంస్థలు
1.ఐ.రా.స.,నాజాస
2.నా.జా.స, ఐ.రా.స
3.ఐ.రా.స.,ఆంక్లాడ్
4.రెడ్క్రాస్,ఐ.రా.స
38. CAT అనేది
1.జాతి తారతమ్య నిర్మూలన చట్టం
2.స్త్రీల పట్ల వివక్ష నిర్మూలన చట్టం
3.హింసకు వ్యతిరేఖంగా చట్టం
4.శిశు హక్కులపై సమావేశం
39. CRPD ఎప్పటినుంచి అమలులోకి వచ్చింది
1. 2008
2. 1989
3. 1984
4. 1981
40. CRC అనేది
1.జాతి తారతమ్య నిర్మూలన చట్టం
2.స్త్రీల పట్ల వివక్ష నిర్మూలన చట్టం
3.హింసకు వ్యతిరేఖంగా చట్టం
4.శిశు హక్కులపై సమావేశం
41. విశ్వవ్యాప్త మానవ హక్కుల రూపకల్పనకోసం ఏర్పాటైనా తొలి మానవ హక్కుల కమిషన్ తొలి అధ్యక్షులు
1.ఫ్రాంక్లిన్ రూజ్‌వెల్ట్
2.ఎలెయనార్ రూజ్‌వెల్ట్
3.బెంజిమన్ రూజ్‌వెల్ట్
4.ఏదీకాదు
42. రాజ్యాంగపరమైన ప్రత్యుపాయాలకు హక్కు ను సూచించే ఆర్టికల్
1. 29
2. 32
3. 25
4. 33
43. 2006 లో నుంచి అమలులోకి వచ్చిన చట్టం
1.బాలల న్యాయ చట్టం
2.జువనల్ జస్టిస్ యాక్ట్
3.జె.జె.చట్టం
4.ఫైవన్నీ

44. శాంతా సిన్హా ప్రస్తుతం దీనికి అధ్యక్షులు గా ఉన్నారు.

1.NCERT

2.SCERT

3.NCPCR

4.NCGCC

45. సమాచార హక్కు చట్టం ఎన్ని రకాల సమాచారాలను పొందడానికి అవకాశం కలిగిస్తుంది

1. 10

2. 19

3. 18

4. 17

46. క్రింది వానిలో సమాచార హక్కు పరిధిలోకి రాని అంశం కానిది

1.సరిహద్దు భద్రతా దళం

2.ప్రత్యేక సేవా కార్యకేంద్రం

3.ఇంటెలిజెన్స్ డైరెక్టరీ

4.పౌర విమానయాన శాఖ

47. సమాచార హక్కు చట్టం అమలుకోసం కృషిచేసిన మాజీ ఐఎయస్ అధికారి, రామన్ మెగసెసె అవార్డు గ్రహీత

1.అరుణ్ రాయ్

2.సందీప్ పాండే

3.పై ఇద్దరూ

4.సందీప్ రాయ్

48. విద్యాహక్కు చట్టం 2009 పార్లమెంటు ఉభయ సభల ఆమోదం పొందిన తేదీ

1.జనవరి 26

2. జూలై 20

3.ఆగస్ట్ 26

4. ఏప్రిల్ 1

49. దేశంలో బడి ముఖం చూడని పిల్లలు ఇంతశాతం మంది ఉన్నారని ఒక అంచనా

1. 1.4

2. 4.6

3. 4.6

4. 14

50. విద్య ఒక ప్రాథమిక హక్కు అని తెలియచేసే ఆర్టికల్, తల్లిదండ్రుల బాధ్యతలను నిర్ణయించే ఆర్టికల్ వరుసగా

1. 21, 51

2. 51, 21

3. 21 ఎ, 51 ఎ

4. 51 ఎ, 21 ఎ

51. ఈ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా విద్యను ప్రాథమిక హక్కుల జాబితాలో చేర్చారు

1. 82

2. 83

3. 85

4. 86

52. విద్య హక్కు చట్టం ఈ రాష్ట్రంలో అమలులోకి రాలేదు

1.తమిళనాడు

2.కేరళ

3.కర్ణాటక

4.జమ్మూకాశ్మీర్

53. విద్యాహక్కు చట్టం ప్రకారం ఉపాధ్యాయుని విధి కానిది

1.సమయ పాలన

2.సిలబస్ ను సకాలంలో పూర్తిచేయడం

3.నిధులు దుర్వినియోగం కాకుండా ఖర్చు చేయడం

4.తల్లిదండ్రులకు పిల్లల ప్రగతి తెలియచేయడం

54. విద్యాహక్కు చట్టం అమలుకై ఖర్చు చేయు నిధులలో కేంద్రం వాటా

1. 35%

2. 65%

3. 75%

4. 25%

55. ప్రతి పాఠశాలలో తప్పక ఉండాలి

1.ప్రధానోపాధ్యాయుని గది

2.వంటగది

3.మరుగుదొడ్డు

4.ఫైవన్నీ

56. అంతర్జాతీయంగా బాలల కోసం విద్యాహక్కు చట్టం ఇన్ని దేశాలలో అమలులో ఉంది

1. 130

2. 120

3. 135

4. 94

57. విద్యా హక్కు చట్టం అమలులో ప్రథమస్థానంలో నిలిచిన దేశం

1.భారత్

2.న్యూజిలాండ్

3.చిలి

4.బ్రిటన్

58. ఒక ప్రాథమిక పాఠశాలలో 125 మంది విద్యార్థులు కలరు ఆ పాఠశాలలో ఉండాలి కనీస ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య

1. 5

2. 4

3. 3

4. 2

59. ప్రతి ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలో ఈ సబ్జెక్ట్ కు పూర్తి స్థాయి బోధకుడు అవసరం లేదు

1.సైన్సు

2.గణితం

3.సాంఘికశాస్త్రం

4.వృత్తి విద్య

60. ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలలో ప్రధానోపాధ్యాయుని నియమించాలంటే ఉండాలి కనీస విద్యార్థుల సంఖ్య

1. 100

2. 150

3. 200

4. 250

61. ప్రాథమిక పాఠశాలలో ప్రధానోపాధ్యాయుని నియమించాలంటే ఉండాలి కనీస విద్యార్థుల సంఖ్య

1. 100

2. 150

3. 200

4. 250

62. తృతీయ పక్షం కనుక సమాచారం ఉన్నట్లయితే ఇన్ని రోజుల కాలపరిమితి ఇవ్వాలి

1. 20

2. 40

3. 25

4. 35

63. వీల పరిరక్షణ కోసం పార్లమెంటులో బిల్లు ప్రవేశపెట్టారు

